

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ [CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC SEMANTICS]

УДК 811.134.2'81'42

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 05.09.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 10.09.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 95.29 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.40.05>

СМИСЛОВА СТРУКТУРА МОДАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ЕПІСТЕМІЧНОЇ ІМОВІРНОСТІ “IMPROBABILE”, “CON OGNI PROBABILITÀ” (на матеріалі італійської мови)

Валерія Ігорівна Охріменко (м. Київ, Україна)
valeriaisabella@ukr.net

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті розглянуто закономірності квантування інформації у мікротексті функціонування модальних одиниць *improbabile* та *con ogni probabilità* на матеріалі італійської мови. Модальні одиниці *improbabile* та *con ogni probabilità* задають квантування інформації у мікротексті, виявляючи типову сполучуваність у приядерній зоні та імплікуючи закономірність вживання мовних засобів на ближній периферії та на периферії мікротексту. Ці різнорівневі мовні засоби окреслюють їх смислову структуру.

Improbabile виступає у ролі маркера максимального зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором (повної супечерності між суб'єктивним уявленням та фрагментом об'єктивної дійсності). До її приядерної зони потрапляють екзистенційний предикат, заперечні квантори всезагальності,

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “improbabile”, “con ogni probabilità” (in the Italian Language) (in Ukrainian)

[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

прислівники на позначення перевищення міри якості. На ближній периферії вживаються: ментальний предикат точки зору або знання у заперечній формі, ментальний предикат знання у безособовій формі, лексичні одиниці на позначення винятковості об'єкта, емоційної реакції подиву.

Con ogni probabilità є маркером максимального підвищення ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором (повної відповідності між суб'єктивним уявленням та фрагментом об'єктивної дійсності). Входження квантора всезагальності до складу фіксованої модальної структури впливає на розгортання інформації в мікротексті. На ближній периферії вживаються екзистенційний предикат, дієслова та модальні засоби з семами точності, відповідності. У мікротексті викладається фактологічна інформація за принципом логічного слідування і виділяється зона специфікації (оперування з фактами) та зона генералізації, що містить експліцитний висновок.

Ключові слова: модальне поле, модальна структура, смислова структура, епістемічна імовірність.

Особистий внесок автора полягає в розвитку концепції когнітивно-семантичного поля модальності, зокрема, розкриття смислової структури модальних одиниць епістемічної імовірності. Згідно цієї концепції, принцип поля виноситься на рівень мікротексту, модальна одиниця є ядром, а різнорівневі мовні засоби, що вживаються у мікротексті її функціонування, розглядаються з ядерно-периферійної точки зору, тобто розглядається взаємозалежність між семантикою модальної одиниці як згорнутою структурою та параметрами мікротексту.

SENSE STRUCTURE OF MODAL UNITS “IMPROBABILE”, “CON OGNI PROBABILITÀ” (IN THE ITALIAN LANGUAGE)

Valeria I. Okhrimenko (Kyiv, Ukraine)

valeriaisabella@ukr.net

Advanced PhD (Philology), Professor, Professor at Romance Philology Department,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article focuses on appropriateness's of quantifying of information in microtext of functioning of modal units “improbabile” and “con ogni probabilità” in the Italian language. Modal units “improbabile” and “con ogni probabilità” determine quantifying of information in microtext being nucleus and forming modal structures together with joined

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “improbabile”, “con ogni probabilità” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialii italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Okhrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

components. The modal structure is formed by joined components in according to the regularity rules in the pre-nuclear zone (components combined with modal units “*improbabile*” and “*con ogni probabilità*”) and the near-peripheral zone (components used in the modal sentence with these modal units or in adjacent sentences).

The modal meaning of epistemic probability is structured by the principle of graduation and implicates diverse degree to monocausality orientation. The factor of neutralization of opposition “*imagination about reality vs correlation with reality*” is epistemic state of subject of modal meaning. The linguistic means of expression of the modal meaning of epistemic probability are modal structures which contain quantors as reflection of measuring approach to reality. The prototype of modal meaning of epistemic probability is represented by modal units “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”). The modal units “*improbabile*” and “*con ogni probabilità*” which sense structure is analyzed in this article present maximal deviation from prototype expressing, respectively, negation and affirmation of probability.

The modal unit “*improbabile*” is a marker of maximal lowering of grade of probability of the modal evaluation by epistemic vector (complete contradiction between imagination about reality and a fragment of objective reality) and possesses its own specific sense structure. In the pre-nuclear zone of “*improbabile*” are used existential predicate “*essere*”, negative totality quantors “*nessuno*”, “*mai*”, adverbs meaning exceeding of quality measure (“*estremamente*”). In the near-periphery zone are used: mental predicate of point of view or mental predicate of knowledge in negative form (often preceded by approximator “*quasi*”), mental predicate of knowledge in impersonal form “*non si sa mai*”, lexical units meaning exclusivity of object evaluated as improbable, emotional reaction of extreme astonishment, attempts of verification. Epistemic vector of a microtext being verbalized contains contradiction between expectations of a subject of modal evaluation and reality. Emotive vector of a microtext being verbalized contains information about astonishment. Evaluative vector of microtext being verbalized contains information about exclusivity of a fragment of reality evaluated from the modal point of view.

The modal unit “*con ogni probabilità*” is a marker of maximal increasing of grade of probability of the modal evaluation by epistemic vector (complete correlation between imagination about reality and a fragment of objective reality) and possesses its own specific sense structure. This fixed modal structure contains totality quantor in its structure that influences on verbalization of microtext vectors and their sense filling. In the near-periphery zone are used: existential predicate “*essere*”, verbs containing semes of exactitude and correlation (“*corrispondere*”), modal units of trustworthiness containing semes of exactitude and correlation (“*proprio*”, “*esattamente*”). Microtext usually verbalizes factual information so existential predicates are used more than mental ones. A principle of logical sequence that characterizes enunciations containing operation with facts influence type of cohesion of microtext. Instead of causal connectors are used lexical units that significate

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (in the Italian Language) (in Ukrainian)[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (na materialy italijs'koi' movy)]© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

local and time parameters of situation, a subject of modal evaluation and his probable actions that means removal of accents from gnoseology to ontology because the events are related from the point of view of neutral observer. Microtext can be divided in specification zone which contains operations with facts and generalization zone which contains an explicit deduction.

Keywords: modal field, modal structure, sense structure, epistemic probability.

The author's own contribution consists in development of conception of cognitive-semantics field of modality, in particular, exposure of sense structure of modal units of epistemic probability “improbabile”, “con ogni probabilità”. According to this conception, field's principle is functioning on the microtext's level, being modal unit a nucleus and forming modal structures together with joined components. The modal structure is investigated in according to the regularity rules in the pre-nuclear zone (components combining with it) and the near-peripheral zone (components used in the modal sentence or in adjacent sentences). There is mutual dependence between a modal unit as reduced structure and parameters of microtext of its functioning. Each of modal units has its own peculiarities of using of mental and existential predicates, quantors, adverbs of quality, modal units containing semes of exactitude and correlation. The context of their using is characterized by certain types of cohesion.

Вступ

Синергетична парадигма лінгвістичних знань уможливорює комплексний підхід до дослідження категорії модальності, і дозволяє уніфікувати підходи, що традиційно розділялися у мовознавстві, зокрема, онтологію і гносеологію, об'єктивність і суб'єктивність.

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю комплексного дослідження категорії модальності у сучасній лінгвістиці, що носить поліпарадигмальний характер. Це дає можливість простежити співвідношення онтології та гносеології, співвідношення об'єктивного і суб'єктивного у мікротексті функціонування модальних одиниць, що співвідноситься з типовою кореферентною дійсністю ситуацією.

Мета дослідження полягає у визначенні смислової структури модальних одиниць *improbabile* та *con ogni probabilità* із визначенням закономірностей квантування інформації у мікротексті їх функціонування.

Об'єктом дослідження є мікротекст функціонування модальних одиниць *improbabile* та *con ogni probabilità*.

Предметом дослідження є дискретизація смислового простору мікротексту функціонування модальних одиниць *improbabile* та *con ogni probabilità*.

Матеріалом дослідження обрані художні твори італомовних авторів та періодичні публіцистичні видання.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “improbabile”, “con ogni probabilità” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialy italij'skoi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

Наукова новизна роботи полягає у першій спробі розкриття смислової структури модального засобу в аспекті встановлення взаємозалежності між його семантикою як згорнутою структурою та параметрами мікротексту його функціонування.

Основний зміст

Згідно концепції функціонально-семантичного поля (ФСП) О. В. Бондарка у результаті проєкції логіко-поняттєвих категорій на мовні здійснюється аналіз семантичних категорій граматики та семантичних функцій різнорівневих мовних одиниць з вивченням їх функціональної взаємодії. Функціональний аспект мовних одиниць досліджується з опорою на мовне та позамовне середовище, тобто розглядається оточення одиниці мови у системі та зв'язок із мовленнєвою реалізацією [1, с. 5 – 14]. У зазначеній концепції вводяться поняття функціонально-семантичного поля та категоріальної ситуації. ФСП визначається як “утрупування (...) комбінованих (лексико-синтаксичних і т.п.) засобів даної мови, що взаємодіють на основі спільності їх семантичних функцій” [1, с. 11]. ФСП як сукупність мовних одиниць, організованих за польовим принципом, з наявністю ядра та периферії, сполучається з категоріальною ситуацією, яка визначається як “типова (...) змістова структура, що ґрунтується на певній семантичній категорії і ФСП, що утворюється ним у даній мові” і “є одним з аспектів загальної ситуації, який передається висловленням, однією з його категоріальних характеристик” [1, с. 12].

На відміну від концепції О. В. Бондарка, у якій категоріальні характеристики досліджуються окремо (аспектуальна, темпоральна, модальна, локативна), ми розглядаємо модальність як глобальну категорію, при дослідженні якої мають враховуватися, зокрема, і аспектуальність, і темпоральність і локативність. Тому ми не обмежуємося рівнем модального висловлення, а розглядаємо також його найближче оточення, тобто рівень мікротексту (зазвичай 3-5 висловлень), і визначаємо модальне поле як когнітивно-семантичне.

Кардинальною відмінністю нашої концепції від усіх існуючих є те, що ми виносимо **принцип поля на рівень мікротексту функціонування мовної одиниці**. За нашою концепцією, *смилова структура модальної одиниці* складається з ядра (власне семантика модальної одиниці), приядерної зони (безпосередня сполучуваність модальної одиниці), ближньої периферії (мовні засоби, що

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “improbabile”, “con ogni probabilità” (in the Italian Language) (in Ukrainian)

[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialii italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

вживаються у висловленні, до складу якого входить модальна одиниця) та периферії (мікротекст функціонування модальної одиниці). Модальні одиниці *probabilmente*, *probabile*, *probabilità* за їхньою семантикою відносяться до модального поля *імовірності*. Точкою відліку при розкритті смислової структури модальної одиниці є її *семантика* та зв'язок з *опозицією модального поля*.

В основі **когнітивно-семантичного поля (КСП) імовірності** знаходиться опозиція “уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю”, а шкалою виміру виступає епістемічний стан суб'єкта модальної оцінки. Крайніми точками відліку є епістемічний стан незнання та епістемічний стан знання, а домінантним модусом модального поля – епістемічний. Основною характеристикою поля є уявлення про дійсність *різного ступеня повноти*, що вербалізується в мовних засобах з семантикою епістемічної імовірності (від епістемічної можливості до епістемічної необхідності), при цьому прототипом виступає саме епістемічна імовірність.

Модальне значення епістемічної імовірності імплікує різну за ступенем спрямованість до монокаузальності. Епістемічна імовірність допускає ступеневу градацію за кількісним показником: 1) заперечення епістемічної імовірності; 2) низький ступінь епістемічної імовірності; 3) середній ступінь епістемічної імовірності (прототип); 4) високий ступінь епістемічної імовірності; 5) епістемічна імовірність кванторної всезагальності [Охріменко 2012, с. 236].

У результаті аналізу фактологічного матеріалу нами було встановлено, що прототипним мовним засобом вираження імовірності в італійській мові є модальні одиниці *probabilmente*, *probabile* – ‘імовірно’ та *probabilità* – ‘імовірність’, що виражають немарковану епістемічну імовірність. Сполучення цих прототипних модальних одиниць з кванторами *proso*, *molto*, *ogni* та заперечним квантором *im-*перетворює їх на модальні структури, кожна з яких має власні закономірності формування системоформотворчих смислів у мікротексті їх функціонування. Їхнє сполучення з кванторами, що складають приядерну зону, перетворює їх на модальні структури [Охріменко 2012, с. 236-237].

Латинським етимологом *probabile* є форма *probabilis*, що походить від *probare* ‘схвалювати’. За даними італійського тлумачного словника, ‘імовірно’ вживається відносно прогнозування того, що відбудеться або відбулось, з високим ступенем обґрунтованості але без упевненості [IDDLI, р. 1613]. З позицій імовірності може оцінюватися практично будь-який фрагмент дійсності. Вживання певного квантора у приядерній зоні модальної одиниці з одного боку, впливає на

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (na materialy italij's'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

квантування інформації в мікротексті, з іншого – відображає певні характеристики позамовної ситуації дійсності. Епістемічний стан мовця – суб'єкта модальної оцінки залежить від параметрів позамовної дійсності, і відбувається *контамінація епістемічного модусу перцептивним, емотивним, волітивним, аксіологічним*, тобто на епістемічний стан мовця впливає сприйняття, емоційне реагування, волевияв, оцінка. Кожен з цих модусів співвідноситься з різнорівневими мовними засобами, що вживаються у мікротексті функціонування модальних одиниць епістемічної імовірності: вживання певного квантора може імплікувати вживання певних лексичних одиниць, вираження категорії оцінки на лексичному і морфологічному рівні (*Modo Condizionale*) тощо. Адже квантори, що відображають “вимірний підхід до реальної дійсності” [Колесникова 2010, с. 202] і є стандартизованими засобами вираження градуальності [McGlone, Reed 1998], [Vaidya, Wallner].

У результаті аналізу було виявлено, що параметри позамовних ситуацій, які вербалізуються текстовим фрагментом з уживанням: 1) модальних одиниць епістемічної імовірності із заперечним квантором (*improbabile*), 2) прототипних немаркованих модальних одиниць епістемічної імовірності *probabilmente, probabile, probabilità*, 3) модальних одиниць епістемічної імовірності з квантором *poco* (*poco probabile, poca probabilità*), 4) модальних одиниць епістемічної імовірності з квантором *molto* (*molto probabile, molta probabilità*), та 5) модальних одиниць епістемічної імовірності з квантором всезагальності *ogni* (*con ogni probabilità*), відрізняються. Ці параметри корелюють з особливостями квантування інформації у мікротексті функціонування відповідних модальних одиниць [Охріменко 2012, с. 236].

В основі модального значення епістемічної імовірності міститься неповнота уявлення про дійсність, зумовлена привативним епістемічним станом суб'єкта модальної оцінки, та прагнення суб'єкта позбутися привативності. Засоби вираження модального значення епістемічної імовірності варіюють від позначення заперечної імовірності (*improbabile*), до ствердження імовірності (*con ogni probabilità*). Прототипними засобами вираження епістемічної імовірності є немарковані модальні одиниці *probabilmente (probabile, probabilità)*. Вони є найчастотнішими й ускладнюють визначення типових різнорівневих мовних засобів, що вживаються в мікротексті їх функціонування. Вживання у приєднанні

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (in the Italian Language) (in Ukrainian)[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (na materialii italijs'koi' movy)]© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

зоні *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*) кванторів *im-*, *poco*, *molto*, *ogni* перетворює їх на модальні структури.

У межах даної статті розглянемо модальні одиниці *improbabile* та *con ogni probabilità*.

1. Модальна одиниця епістемічної імовірності *improbabile*, що утворюється додавання заперечного суфікса *im-* до немаркованої модальної одиниці *probabile*, формально є заперечною епістемічною імовірністю, тобто позначає неймовірність. Якщо йдеться про заперечну епістемічну імовірність, епістемічний стан мовця – суб'єкта модальної оцінки пов'язується не з незнанням або неусвідомленням, а з важкістю усвідомлення. Інформація є для мовця неочікуваною і повністю суперечить його уявленню. Висловлення типу “Не може бути!”, “Це неможливо!”, “Неймовірно!” є не запереченням істинності, а свідчать про неочікуваність інформації [Булыгина, Шмелёв 1995, с. 127]. Суперечність сформованим уявленням приводить до гальмування психічних процесів, викликаючи шокową емоційну реакцію, яка потім переходить у зацікавленість, спроби контролю та перевірки. Наприклад:

“Questo sangue è talmente raro da dover essere considerato pressoché irripetibile. Con particolari calcoli di rilevamento e di valutazione matematici si può affermare che la probabilità statistica di trovare, nel corso di millenni, una tipologia di sangue analogo è quasi nulla: una probabilità su 200 miliardi di possibili casi osservati” (Chi N 42, 10. 2004, p. 135). Йдеться про неймовірний випадок: кров, що з'явилась на іконах Богоматері та Ісуса Христа в італійському містечку Альберобелло, було віддано на аналіз до генетичної лабораторії Болонського університету, і в результаті досліджень виявлено, що за своїми характеристиками вона є настільки унікальною, що статистика ймовірності знайти кров подібного типу майже нульова: 1 на 200 000 000 000 можливих випадків. Очевидець подій, отець П'єтро Марія Кіріатті, пригадує, що першою його реакцією, коли він побачив кров на іконах, був переляк та крайнє здивування (*Di sgomento. Ero frastornato, non sapevo cosa pensare, come valutare quel fatto*, p. 133), а саму подію він оцінює як неймовірну (“*Ciò che è accaduto in questa casa ha veramente dell'incredibile*”, p. 131).

Загальними параметрами мікротексту функціонування *improbabile* є: контамінація епістемічного, емотивного, аксіологічного модусів з домінуванням епістемічного; емотивні сегменти мікротексту на позначення емоційної реакції

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (na materialy italij's'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

подиву, гальмування психічних процесів (*sgomento, stupefazione*); *епістемічні сегменти мікротексту* на позначення неочікуваності (*incredibile, (quasi) non ci credere, non si sa mai*) та спроб перевірки / контролю (*verificare, calcolare*); *аксіологічні сегменти мікротексту* на позначення винятковості суб'єкта / об'єкта оцінки (*rarissimo, unico, irripetibile, eccezionale*); частотність уживання заперечних кванторів всезагальності (*nulla, mai, nessuno*); *improbabile* у ролі маркера максимального зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором (повної супечерності між суб'єктивним уявленням та фрагментом об'єктивної дійсності).

Розглянемо смислову структуру *improbabile*. До *приядерної зони improbable* найчастіше потрапляє екзистенційний предикат *essere*, заперечні квантори всезагальності *nessuno, mai*, прислівники на позначення перевищення міри якості *estremamente*. Наприклад: *Ora non solo è improbabile che questo varco possa essere effettivamente colmato, ma soprattutto è l'idea stessa che il compito del diversamente abile sia diventare il più possibile simile ad una persona "normale", a creare il presupposto dell'inclusione (Vescovi Valtorta e Colombo, p. 1). Bozza rapporto Oms, esclusa fuga del coronavirus da laboratorio Wuhan. "Estremamente impossibile". Lo scenario più realistico resta la trasmissione dal pipistrello all'uomo (Huffpost, Esteri, 29.03.2021).*

На *ближній периферії improbable* вживаються: 'заперечна частка *non* + ментальний предикат *credere*' (*non ci credo*), 'quasi + заперечна частка *non* + ментальний предикат *credere*' (*quasi non ci credere*); 'заперечна частка *non* + ментальний предикат знання *sapere*' (*non sapere cosa pensare*), дієслово *sapere* у безособовій формі (*non si sa mai*). Відмічена частотність функціонування прислівника *assurdo*. На *периферії* функціонують лексичні одиниці на позначення винятковості об'єкта, що оцінюється як неймовірний (*eccezionale, unico, irripetibile*), емоційної реакції крайнього подиву (*sgomento, stupito, stupefatto*), спроб перевірки (*controllare, verificare*). Тип трансфрастичних та внутрішньофразових конекторів характеризується невизначеністю.

2. Епістемічна імовірність кванторної всезагальності виражається модальною одиницею *ogni probabilità*. Вхідження у структуру маркера квантора всезагальності *ogni* імплікує повну імовірність (100 %), і як наслідок, епістемічний стан знання мовця – суб'єкта модальної оцінки. А знання не буває хибним і є

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units "improbabile", "con ogni probabilità" (in the Italian Language) (in Ukrainian)

[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti "improbabile", "con ogni probabilità" (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

завжди істинним [Кустова 2000, с. 126]. В результаті аналізу прикладів було виявлено, що *ogni probabilità* функціонує передусім у прототипному епістемічному контексті, в якому здійснюється оперування з фактами. Повнота та вичерпність фактів корелює з епістемічною імовірністю кванторної всезагальності, що приводить до максимального наближення цього модального значення до епістемічної необхідності. Для епістемічної імовірності кванторної всезагальності максимальної значущості набуває епістемічний модус, тоді як роль емотивного, волітивного, аксіологічного мінімізується. Розглянемо приклад.

Qualcuno ricorda che risale proprio allo scorso dicembre la semilibertà del detenuto modello Angelo Izzo (1) (e c'è chi giura di averlo visto a Gambatesa) (2), volontario nella cooperativa di mutua assistenza Città futura, gestita a Campobasso dal pastore protestante Dario Saccomani (3). Fu in quel luogo caricatevole che con ogni probabilità il boia del Circeo conobbe la bisognosa Carmela e la sua innocente bambina (4), della cui vita sapeva tutto grazie alle confidenze... del compagno di prigionia Maiorano (5) (Oggi 05. 2005, p. 37). Інформація є типовим оперуванням із фактами, отриманими в процесі журналістського розслідування: час умовного звільнення злочинця (1), свідчення очевидця, який бачив його в Гамбатеа (2), місце його роботи і проживання (3). Експліцитний висновок аргументації – те, що злочинець познайомився з майбутніми жертвами під час роботи волонтером в місії, очолюваній протестантським пастором (4), вводиться висловленням з маркером епістемічної імовірності кванторної всезагальності *con ogni probabilità*, що містить приєднувальне висловлення (5) – інформацію про те, від кого саме він дізнався про майбутніх жертв.

Інший приклад.

Però, con ogni probabilità, corrispondeva al suo ideale maschile (Schiavini, p. 8). У цьому прикладі модальна одиниця *con ogni probabilità* сполучається з дієсловом, що містить сему точності, відповідності: *corrispondere*.

Розглянемо смислову структуру *con ogni probabilità*. Ця модальна одиниця є фіксованою модальною структурою, оскільки у ній відбувається злиття ядра *probabilità* та приядерної зони *con ogni*. Вживання у приядерній зоні квантора всезагальності задає визначеність параметрів мікротексту її функціонування у порівнянні як з прототипними немаркованими засобами (*probabilmente*, *probabile*, *probabilità*), так і у порівнянні з модальними засобами вираження низького та високого ступеня імовірності, до приядерної зони яких потрапляють квантори

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “improbabile”, “con ogni probabilità” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialy italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

(*poco, molto*). На ближній периферії імовірності кванторної всезагальності вживаються екзистенційний предикат *essere*, дієслова з семами точності, відповідності *corrispondere*, модальні засоби достовірності з семами точності, відповідності (*proprio, esattamente*). Вживання ментальних предикатів не є характерним, оскільки найчастіше події у мікротексті викладаються з погляду відстороненого спостерігача.

Загальними параметрами мікротексту функціонування *con ogni probabilità* є: смислова єдність мікротексту; домінування епістемічного модусу як смислоформуючого; основний спосіб квантування інформації: встановлення / відновлення каузальних зв'язків за принципом логічного слідування; частотність уживання лексичних одиниць епістемічної семантики та експліцитного епістемічного модусу (*conoscere, sapere / ricordare che*); частотність уживання маркерів достовірності (*proprio, esattamente*); виділення у мікротексті зони специфікації (аргументація) та зони генералізації (логічний висновок); *con ogni probabilità* у ролі маркера максимального підвищення ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором (повної відповідності між суб'єктивним уявленням про дійсність та фрагментом об'єктивної дійсності).

Факти, як відомо, не є пов'язаними з ментальною та мовленнєвою діяльністю суб'єкта: судження можуть відповідати або не відповідати фактам [Вендлер 1987, с. 304]. Тому при викладенні фактологічної інформації часто опускаються ментальні предикати, а натомість уживаються екзистенційні предикати. Принцип логічного слідування, що є характерним для висловлень, які містять оперування з фактами, відображається у засобах когезії. Замість типових конекторів – маркерів каузальності *perciò, conseguentemente* найчастіше вживаються лексичні одиниці на позначення просторових та часових параметрів ситуації, суб'єкта, що оцінюється з позицій модальності та його імовірних дій. Ментальні предикати *pensare, credere* (за умови їх вербалізації) вводять зазвичай не суб'єктивну точку зору, а точку зору стосовно певних подій. Відбувається певне зміщення від гносеології до онтології.

Висновки

Модальне значення епістемічної імовірності структурується за градуальним принципом й імплікує різну за ступенем спрямованість до монокаузальності. Чинником нейтралізації опозиції “уявлення про дійсність vs співвіднесення з

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “improbabile”, “con ogni probabilità” (in the Italian Language) (in Ukrainian)

[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

дійсністю” є епістемічний стан мовця – суб’єкта модальної оцінки, а мовні засоби його вираження є здебільшого фіксованими модальними структурами, що містять квантори як відображення вимірного підходу до інтерпретації дійсності. Прототипним маркером епістемічної імовірності є *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*), у той час як модальні одиниці *improbabile* та *con ogni probabilità* є відхиленнями від прототипу, що є, відповідно, запереченням та ствердженням імовірності у межах фіксованої структури.

Модальна одиниця *improbabile* виступає у ролі маркера максимального зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором (повної супечерності між суб’єктивним уявленням та фрагментом об’єктивної дійсності) і має специфічну смислову структуру. До *приядерної зони* *improbabile* найчастіше потрапляє екзистенційний предикат *essere*, заперечні квантори всезагальності *nessuno*, *mai*, прислівники на позначення перевищення міри якості *estremamente*. На *ближній периферії* *improbabile* вживаються: ментальний предикат точки зору або знання у заперечній формі (у препозиції до якого може вживатися апроксиматор *quasi*), ментальний предикат знання у безособовій формі (*non si sa mai*), лексичні одиниці на позначення винятковості об’єкта, що оцінюється як неймовірний, емоційної реакції крайнього подиву, спроб перевірки. Зазвичай у мікротексті здійснюється розгортання інформації за епістемічним вектором (вказування суперечностей очікуванням), емотивним вектором (вказування на подив, гальмування психічних процесів), аксіологічним вектором (позначення винятковості фрагмента дійсності, що оцінюється з позицій модальності).

Con ogni probabilità є маркером максимального підвищення ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним вектором (повної відповідності між суб’єктивним уявленням про дійсність та фрагментом об’єктивної дійсності). Вхідження квантора всезагальності до складу фіксованої модальної структури впливає на розгортання інформації в мікротексті. На *ближній периферії* вживаються екзистенційний предикат, дієслова з семами точності, відповідності (*corrispondere*), модальні засоби достовірності з семами точності, відповідності (*proprio*, *esattamente*). У мікротексті здебільшого викладається фактологічна інформація, тому переважають не ментальні, а екзистенційні предикати. Принцип логічного слідування, що є характерним для висловлень, які містять оперування з фактами, відображається у засобах когезії. Замість типових каузальних конекторів найчастіше вживаються лексичні одиниці на позначення просторових та часових

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “*improbabile*”, “*con ogni probabilità*” (na materialy italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

параметрів ситуації, суб'єкта, що оцінюється з позицій модальності та його імовірних дій, що свідчить про зміщення акцентів від гносеології до онтології, оскільки найчастіше події у мікротексті викладаються з погляду відстороненого спостерігача. У мікротексті виділяється зона специфікації (оперування з фактами) та зона генералізації, що містить експліцитний висновок.

Література:

1. Бондарко, А. В. «Темпоральность.» *Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность*: [коллективная монография в 6 т.] (Ленинград: Наука, 1990), 263.
2. Булыгина, Т. В., Шмелев, А. Д. «“Правда факта” и “правда больших обобщений”» *Логический анализ языка. Истина и истинность в культуре и языке* (Москва: Наука, 1995): 126-133.
3. Вендлер, З. *Факты в языке. Философия, логика, язык* (Москва: Прогресс, 1987): 293-317.
4. Колесникова, С. М. *Функционально-семантическая категория градуальности в современном русском языке*: [учеб. пособие] (Москва: Высш. шк., 2010), 279.
5. Кустова, Г. И. «Предикаты интерпретации: ошибка и нарушение.» *Логический анализ языка: Языки этики* (Москва: Языки русской культуры, 2000): 125-133.
6. Охріменко В. І. «Онтологія та гносеологія категорії модальності в італійській мові.» (Дис. д-ра філол. наук, Київ, 2012), 612.
7. (IDDLI) *Il Dizionario della lingua italiana*, Giacomo Devoto, Gian Carlo Oli, 2-a ediz. (Firenze: Le Monnier, 2000-2001), 2390.
8. McGlone, M. S., Reed, A. B. «Anchoring in the interpretation of probability expressions.» *Journal of Pragmatics* 30 (Amsterdam: Elsevier, 1998): 723-733.
9. Vaidya, A. J., Wallner, M. «The epistemology of modality and the problem of modal friction.» *New directions in the Epistemology of Modality* (USA, 2018), <https://link.springer.com/article/10.1007/s11229-018-1860-2#auth-Michael-Wallner>

Джерельна база:

10. Schiavini, L. *Senso unico: Tratto da: “Senso unico” di Laura Schiavini* (Varese: ECO, 1997), http://www.lieberlieber.it/biblioteca/s/schiavini/senso_unico/pdf/senso_p.pdf
11. *Chi: settimanale di politica, attualità e cultura* 42, ed. Silvana Giacobini (20.10.2004), 182.
12. Huffpost, Esteri, https://www.huffingtonpost.it/entry/covid-il-rapport-delloms-a-wuhan-esclude-la-fuga-del-virus-da-un-laboratorio_it_60616e13c5b67593e05a159a.
13. *Oggi: settimanale di politica, attualità e cultura* 20, ed. Paolo Occhipinti (18.05.2005), 162.
14. *Vescovi Valtorta e Colombo: piano annuale per l'inclusività*, <https://www.valtortaecolombo.it/pai/> (accessed 20.03.2021).

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “improbabile”, “con ogni probabilità” (in the Italian Language) (in Ukrainian)

[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net

References:

1. Bondarko, A. V. «Temporal'nost' [Temporality].» *Teorija funkcionalnoj grammatiki: Temporal'nost'. Modal'nost' [Theory of functional grammar: Temporality. Modality]* (Leningrag, Nauka, 1990), 263.
2. Bulygina, T. V., Shmelev, A. D. «“Pravda fakta” i “pravda bol'shih obobshhenij” [Truth of facts and truth of great generalizations].» *Logicheskij analiz jazyka. Istina i istinnost' v kul'ture i jazyke [Logical analyses of language. Trust and trustworthiness across languages and cultures]* (Moskva: Nauka, 1995): 126-133 (In Russian).
3. Vendler, Z. «Facts in language [Facts in languages].» *Filosofija, logika, jazyk [Philosophy, logics, language]* (Moscow, 1987): 293-317.
4. Kolesnikova, S. M. *Funktsional'no-semanticheskaja kategorija gradual'nosti v sovremennom ruskom jazyke [Functional-semantic category of graduality in contemporary Russian]* (Moscow, 2010), 279.
5. Kustova, G. I. «Predicaty interpretatsiji: oshybka i narushenije [Predicates of interpretation: mistake and violation].» *Logicheskij analiz jazyka. Jazyki etiki [Logical analyses of language. Ethics languages]* (Moscow, 2000): 125-133. (In Russian).
6. Okhrimenko, V. I. *Ontologija ta gnoseologija kategoriji modal'nosti v italijs'kij movi. Dokt, Diss [Ontology and gnoseology of the category of modality in Italian. Dokt, Diss]* (Kyiv, 2012), 612.
7. *Il Dizionario della lingua italiana*, 2-a ediz., Giacomo Devoto, Gian Carlo Oli (Firenze, Le Monnier, 2000-2001), 2390.
8. McGlone, M. S., Reed, A. B. «Anchoring in the interpretation of probability expressions.» *Journal of Pragmatics* 30 (Amsterdam, Elsevier, 1998): 723-733.
9. Vaidya, A. J., Wallner, M. «The epistemology of modality and the problem of modal friction.» *New directions in the Epistemology of Modality* (USA, 2018), <https://link.springer.com/article/10.1007/s11229-018-1860-2#auth-Michael-Wallner> (accessed 5.01.2021).
10. Schiavini, L. *Senso unico: Tratto da: “Senso unico” di Laura Schiavini* (Varese: ECO, 1997), http://www.lieberlieber.it/biblioteca/s/schiavini/senso_unico/pdf/senso_p.pdf
11. *Chi: settimanale di politica, attualità e cultura* 42, ed. Silvana Giacobini (20.10.2004), 182.
12. Huffpost, Esteri, https://www.huffingtonpost.it/entry/covid-il-rapport-delloms-a-wuhan-esclude-la-fuga-del-virus-da-un-laboratorio_it_60616e13c5b67593e05a159a.
13. *Oggi: settimanale di politica, attualità e cultura* 20, ed. Paolo Occhipinti (18.05.2005), 162.
14. *Vescovi Valtorta e Colombo: piano annuale per l'inclusività*, <https://www.valtortaecolombo.it/pai/> (accessed 20.03.2021).

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “improbabile”, “con ogni probabilità” (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti “improbabile”, “con ogni probabilità” (na material'i italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I.], valeriaisabella@ukr.net